

Niderlandy: uroczystości upamiętniające załogę polskiego Wellingtona Z8339

22.6.2026 - | Instytut Pamięci Narodowej

20 czerwca 2026 r. w Raalte i Schoonheten w Niderlandach odbyły się uroczystości upamiętniające załogę bombowca Wellington Mk II Z8339 z 305. Dywizjonu Bombowego „Ziemi Wielkopolskiej”, straconego podczas wykonywania misji bojowej w czasie II wojny światowej.

Delegacja Instytutu Pamięci Narodowej uczestniczyła w obchodach zorganizowanych przez Stichting Raalte voor Vrijheid, władze gminy Raalte oraz lokalne środowiska od lat pielęgnujące pamięć o polskich lotnikach.

W nocy z 19 na 20 czerwca 1942 r. załoga Wellingtona Z8339 wracała do Wielkiej Brytanii po wykonaniu zadania bojowego przeciwko celom w Osnabrück. W trakcie lotu samolot został przechwycony przez niemiecki nocny myśliwiec i rozbił się w Schoonheten koło Raalte. Spośród pięciu członków załogi przeżył jedynie Stefan Bolesław Madejczyk, który trafił do niemieckiej niewoli.

W katastrofie zginęli: pilot Alojzy Paweł Gusowski, nawigator Henryk Aleksander Jankiewicz, radiotelegrafista Kazimierz Jan Ardelli oraz strzelec pokładowy Marian Jan Świdorski.

Uroczystości rozpoczęły się na cmentarzu w Raalte, gdzie spoczywają polscy lotnicy. Następnie w ratuszu miejskim odbyło się spotkanie poświęcone historii załogi oraz prezentacja książki historyka Krzysztofa Kowalkowskiego. Kolejnym punktem programu było nabożeństwo w bazylice Podwyższenia Krzyża Świętego w Raalte.

Podczas spotkania w ratuszu odczytano list zastępcy prezesa IPN dr hab. Karola Polejowskiego, który został zaprezentowany przez Wojciecha Kaczmarczyka z Biura Współpracy Międzynarodowej IPN:

- Pragnę wyrazić moje serdeczne podziękowanie dla gminy Raalte za pielęgnowanie pamięci o polskich lotnikach podczas corocznych uroczystości oraz za opiekę nad ich miejscem wiecznego spoczynku.

Podziękował on również burmistrzowi Robowi Zuidemie oraz holenderskim działaczom społecznym, określając ich mianem ambasadorów polsko-holenderskiej historii i pamięci.

Szczególnie poruszającym momentem uroczystości było odsłonięcie nowej tablicy pamiątkowej w Schoonheten. Umieszczona w pobliżu miejsca, gdzie rozbił się Wellington Mk II Z8339 tablica sprawia, że historia załogi pozostanie widoczna dla przyszłych pokoleń.

Uroczystości w Raalte i Schoonheten miały znaczenie wykraczające poza lokalne upamiętnienie rocznicowe. Przypominały o wkładzie polskich lotników służących w Royal Air Force w pokonanie Niemiec oraz o cenie, jaką Polska zapłaciła za wolność Europy. Jednocześnie pokazały trwałość polsko-holenderskiej wspólnoty pamięci.

W uroczystościach w Raalte i Schoonheten wzięli udział przedstawiciele Ambasady Rzeczypospolitej

Polskiej w Królestwie Niderlandów, w tym pułkownik Janusz Sroka – attaché obrony, wojskowy, morski i lotniczy, lokalne władze holenderskie, historycy, organizacje społeczne, członkowie rodzin lotników oraz mieszkańcy obu krajów.

Obecni byli także przedstawiciele wojska z Poznania reprezentujący Mobilną Jednostkę Dowodzenia Operacjami Powietrznymi (MJDOP), kontynuującą tradycje 305. Dywizjonu Bombowego „Ziemi Wielkopolskiej”. Ich obecność podkreśliła stałe zaangażowanie Sił Zbrojnych RP w pielęgnowanie dziedzictwa lotników, którzy walczyli w szeregach Royal Air Force.

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/244265,Niderlandy-uroczystosci-upamietniajace-zaloge-polskiego-Wellingtona-Z8339.html>